

ΖΙΑΜΠΕΡ ΣΙΝΟΥΕ

*Ο άντρας
που κοιτούσε
το σκοτάδι*

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΨΥΧΟΓΙΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: L'HOMME QUI REGARDAIT LA NUIT

Από τις Εκδόσεις Flammarion, Παρίσι 2012

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Ο άντρας που κοιτούσε το σκοτάδι**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Gilbert Sinoué

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Βασιλική Κοκκίνου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Καζούρη

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνα Λαδοπούλου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Ι. Πέππας ΑΒΕΕ

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου & ΣΙΑ Ο.Ε.

© Éditions Flammarion, 2012

© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Antony McAulay/Shutterstock

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2014

Πρώτη έκδοση: Ιανουάριος 2014

ISBN 978-618-01-0495-0

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομυχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiu Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΖΙΛΜΠΕΡ ΣΙΝΟΥΕ

*Ο άντρας
που κοιτούσε
το σκοτάδι*

*Μετάφραση:
Βασιλική Κοκκίνου*

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ
ΤΟΥ ΖΙΑΜΠΕΡ ΣΙΝΟΥΕ

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν:

- Η Αιγυπτία*, 1996, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Η κόρη του Νείλου, 1996, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Το ζαφείρι του Θεού, 1997, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Η πορφύρα και η ελιά, 1999, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Το αγόρι της Φλάνδρας, 2000, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Η σοφία της Ανατολής, 2001, μτφρ. Ρεβέκκα Πέσσαχ
Μέρες και νύχτες της ζωής μου, 2002,
μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Αβικέννας ή Ο δρόμος του Ισπαχάν, 2004,
μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Μοχάμετ Άλι, Ο τελευταίος φαραώ της Αιγύπτου, 2004,
μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Οι σιωπές του Θεού, 2005, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Στην αυγή μιας νέας εποχής, 2006, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Ακενατόν, ο καταραμένος θεός, 2006, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Ταξίδι χωρίς επιστροφή, 2007, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Η σταυρωμένη βασίλισσα, 2007, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Ο Συνταγματάρχης και το Παιδί-Βασιλιάς, 2008,
μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Εγώ, ο Ιησούς, 2009, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Φλόρενς Νάιτινγκεϊλ, η νοσοκόμα της καρδιάς μας,
2010, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Ερεβάν, 2010, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Η πνοή του γιασεμιού, 2012, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου
Η κραυγή της πέτρας, 2013, μτφρ. Βασιλική Κοκκίνου

Επίσης:

Λαΐδη Χάμιλτον, μια ζωή γεμάτη πάθος, 2002, εκδ. Σμίλη

...

*Μα τι γυρεύουν οι ψυχές μας ταξιδεύοντας
πάνω στα σαπισμένα θαλάσσια ξύλα
από λιμάνι σε λιμάνι;*

*Μετακινώντας τσακισμένες πέτρες, ανασαίνοντας
τη δροσιά του πεύκου πιο δύσκολα κάθε μέρα,
κολυμπώντας στα νερά τούτης της θάλασσας
κι εκείνης της θάλασσας,*

χωρίς αφή

χωρίς ανθρώπους

*μέσα σε μια πατρίδα που δεν είναι πια δική μας
ούτε δική σας.*

*Το ξέραμε πως ήταν ωραία τα νησιά
κάπου εδώ τριγύρω που ψηλαφούμε
λίγο πιο χαμηλά ή λίγο πιο ψηλά,
ένα ελάχιστο διάστημα.*

*Γιώργος Σεφέρης, Μυθιστόρημα
(από το απόσπασμα Η')*

 εν ιδρώνε ο Θεοφάνης.
 Δε θυμόταν να είχε ιδρώσει ποτέ, ούτε όταν κατέβαλλε κάποια σωματική προσπάθεια ούτε όταν βρισκόταν στα νύχια της αγωνίας.

Έτσι και σήμερα, ούτε μια σταγόνα ιδρώτα δε γυάλιζε στο μέτωπό του. Κι όμως, πάνω από δύο ώρες πάλευε μέσα σ' εκείνη τη θωρακική κοιλότητα όπου τώρα εκτελούσε τις τελευταίες κινήσεις· εκείνες που θα επέτρεπαν στη σταματημένη καρδιά του ασθενούς να αρχίσει πάλι να χτυπά.

Το βλέμμα του πήγε για μια στιγμή στο πρόσωπο του ναρκωμένου ασθενούς, αν και ήξερε καλά ότι δε θα τον έβλεπε, αφού τον έκρυβε ένα ειδικό παραβάν, πίσω από το οποίο στεκόταν ο αναισθησιολόγος. Σκέφτηκε αυτό το θεωρητικά άψυχο σώμα· θαύμα της επιστήμης και της τεχνικής, που παγώνει έναν άνθρωπο στα σύνορα της ανυπαρξίας. Τον φαντάστηκε σε ένα άλλο διάστημα, σε θερμοκρασία τριάντα δύο βαθμών, λόγω ψύχρανσης των οργάνων του, χάρη στον θερμικό ανταλλάκτη.

Τι να ονειρευόταν ο εγκέφαλος σ' εκείνη την ουδέτερη ζώνη; Ονειρευόταν άραγε; Και η ψυχή; Θα τρελαινόταν από την αγωνία, μη γνωρίζοντας αν είχε έρθει η ώρα να εγκαταλείψει το σώμα; Είκοσι ένα γραμμάρια... Σύμφωνα

με τη θεωρία ενός Αμερικανού επιστήμονα, ο άνθρωπος διαθέτει πράγματι μια ψυχή που ζυγίζει είκοσι ένα γραμμάρια. Τη στιγμή του θανάτου αποδρά από το σώμα του νεκρού, ο οποίος απαλλάσσεται έτσι από αυτό το βάρος και ξελαφρώνει.

Ανοησίες!

Η διάγνωση είχε γίνει πριν από ένα μήνα: «Μεσοκολπική επικοινωνία». Τίποτε το σοβαρό. Επρόκειτο για συχνή συγγενή καρδιοπάθεια· μια οπή στο μεσοκολπικό διάφραγμα, που φυσιολογικά είναι κλειστό μετά τη γέννηση.

Τίποτε το σοβαρό.

Αντίθετα από όλες τις γνώμες, ο Θεοφάνης είχε αποφασίσει να προχωρήσει στην εγχείρηση, απορρίπτοντας την κλασική οδό της μέσης θωρακοτομής. Είχε επιλέξει μια χειρουργική επέμβαση λιγότερο επιθετική, με μια μίνι θωρακοτομή στα δεξιά. Να του άνοιγε το στέρνο; Θα αποτελούσε προσβολή γι' αυτό το σώμα. Άλλωστε ο Θεοφάνης Ντεμπανέ δεν ήταν ο μεγαλύτερος εν ζωή χειρουργός μετά τον Μπάραρντ; Δεν ήταν ο γιατρός που οι συνάδελφοί του τον αποκαλούσαν «τα θαυματουργά χέρια»;

Άπλωσε το χέρι προς τη νοσοκόμα χειρουργείου που του έδινε τα εργαλεία. Χάρη στην πολύχρονη συνεργασία τους, τα λόγια μεταξύ τους ήταν περιττά. Με μια σίγουρη κίνηση η γυναίκα απόθεσε στην παλάμη του ένα ειδικό εργαλείο – μια λαβίδα που συγκρατεί τη βελόνα ραμμάτων.

Κάτω από το λευκό φως της λάμπας του χειρουργείου, ο καρδιολόγος τρύπησε την αορτή για να αφαιρέσει τα υπολείμματα αέρα που περιείχε, και παρατήρησε τα πρώτα κύ-

ματα αίματος που χύνονταν στις καρδιακές κοιλότητες. Όταν η καρδιά γέμισε εντελώς, έκανε νόημα στον δεύτερο χειρουργό. Έπειτα από ένα μικρό ηλεκτροσόκ, η καρδιά άρχισε πάλι να χτυπάει. Δειλά στην αρχή, κάτι σαν μυϊκό τραύλισμα, κατόπιν κανονικά. Αμέσως προκλήθηκε αιμορραγία, που δε φάνηκε να ανησυχεί τον Θεοφάνη. Ήταν κάτι φυσιολογικό: η οπή για παροχέτευση του αέρα δεν είχε συρραφθεί ακόμη.

Μόλις πέρασαν τριάντα δευτερόλεπτα, ο χειρουργός διέταξε τη βοηθό του:

«Ράμμα 4/0...»

Εκείνη το είχε ήδη έτοιμο.

Έδωσε το ράμμα και το έσφιξε με επιδεξιότητα, συγκρατώντας ένα χαμόγελο ικανοποίησης πίσω από τη μάσκα του. Τα είχε καταφέρει! Παρ' όλες τις επιφυλάξεις είχε αποδείξει ότι μπορούσαν να διορθώσουν μια μεσοκολπική επικοινωνία χωρίς θωρακοτομή. Έκανε να γυρίσει προς τον βοηθό του, ωστόσο άλλαξε γνώμη. Παράξενο. Η αιμορραγία επέμενε παρά τη συρραφή. Μάλιστα, επιδειωνόταν.

«Να πάρει η οργή!»

Είχε καταλάβει.

Τρυπώντας την αορτή για να αφαιρέσει τον αέρα, την είχε διαπεράσει.

«Αναρρόφησε!» είπε στον δεύτερο χειρουργό. «Δε βλέπω τίποτε πια».

Ο βοηθός έβαλε ένα σωληνίσκο μέσα στην κοιλότητα, η οποία ξαφνικά φαινόταν να έχει μικρύνει.

Ψευδαίσθηση.

Το αίμα ήδη έπνιγε όλο το χειρουργικό πεδίο. Το μόνο που διακρινόταν ήταν η πρόσθια δεξιά όψη της αρτηρίας.

«Παρουσίασε! Απομάκρυνε!»

Οι διαταγές ακούγονταν κοφτές.

Ο βοηθός στεκόταν στην αριστερή πλευρά της χειρουργικής τράπεζας, ο Θεοφάνης στη δεξιά. Σκυμμένος πάνω από τον θώρακα του ασθενούς εμποδίζε την ορατότητα στον βοηθό του, που ήταν αναγκασμένος να δουλεύει στα τυφλά.

«Θεοφάνη, τα πράγματα δεν πάνε καλά. Πρέπει να διευρύνουμε ή να αλλάξουμε μορφή», τόλμησε να προτείνει εκείνος.

Το να διευρύνουν, σήμαινε, να μεγαλώσουν την τομή μέχρι την ωμοπλάτη, αφού ο χειρουργημένος ήταν τοποθετημένος σε πλάγια οριζόντια θέση. Αν άλλαζε μορφή θα επανερχόταν στη θωρακοτομή. Δεν υπήρχε περίπτωση να επιτρέψει να συμβεί κάτι τέτοιο! Και στις δύο περιπτώσεις θα ήταν σαν να ομολογούσε την ήττα του.

Η φωνή του αναισθησιολόγου αντήχησε με τη σειρά της:

«Έχει δίκιο, Θεοφάνη. Θα τον χάσουμε. Δεν μπορείς να συνεχίσεις».

Ακίνητη σε μια γωνιά του χειρουργείου, η υπεύθυνη νοσοκόμα για τα τοποθετημένα μέσα σε ένα γυάλινο ντουλάπι εργαλεία συγκράτησε ένα ρίγος. Ήδη στα πενήντα δύο της, είχε παρευρεθεί σε αρκετές επεμβάσεις ώστε να μην μπορεί να αντιληφθεί τι συνέβαινε. Γνώριζε πολύ καλά πότε το σχέδιο που ο χειρουργός είχε επιλέξει να ακολουθήσει απαιτούσε αναθεώρηση, ποια ακριβώς στιγμή άρχιζε η αντίστροφη μέτρηση του ρολογιού – συνεπώς, του θανάτου.

«Απομάκρυνε!»

Η φωνή του Θεοφάνη έτρεμε ελαφρώς. Σε μια κλασική θωρακοτομή, η συρραφή της αορτής θα ήταν παιχνιδάκι. Όμως εδώ, η υπόθεση αποδεικνυόταν πολύ πιο περίπλοκη.

«Υπάρχει κίνδυνος για αιμορραγικό σοκ», ανακοίνωσε ο αναισθησιολόγος.

«Τεό», επέμεινε ο δεύτερος χειρουργός, «σε παρακαλώ, διεύρυνε ή άλλαξε μορφή!»

Δεν άκουγε ο Θεοφάνης. Μόνος απέναντι στον εχθρό, δε θα τον άφηνε πια.

Το ρολόι που ήταν κρεμασμένο σε έναν τοίχο του χειρουργείου έδειχνε 11:4.

Όταν ο μεγάλος δείκτης άγγιξε το έβδομο λεπτό, ο Θεοφάνης ανασηκώθηκε.

«Εντάξει!»

Όλοι μες στο χειρουργείο παρατήρησαν ένα νέο τρέμουλο στη φωνή του.

Στράφηκε προς τον βοηθό του:

«Μπορείς να κλείσεις».

Το μέτωπό του ήταν μούσκεμα στον ιδρώτα...

«Σ' ενοχλώ, μπαμπά;»

Για τον Θεοφάνη, η φωνή του γιου του είχε το αποτέλεσμα ξαφνικού μπουρινιού και τον επανέφερε μονομιás από το παρελθόν στο παρόν. Πήρε βαθιά αναπνοή και σκούπισε νευρικά τις υγρές του παλάμες πάνω στο σακάκι του. Από εκείνη τη φοβερή μέρα που βρέθηκε στις πύλες του ερέβους ίδρωνε στην παραμικρή συγκίνηση.

«Ταϊμούρ;» ψέλλισε. «Έπεσες από το κρεβάτι; Δώδεκα είναι ακόμη. Δώδεκα το μεσημέρι».

«Προοδεύω, σωστά; Χθες ήταν δώδεκα και δέκα».

«Υπέροχα».

Παρατήρησε το αγόρι. Γιατί του είχε δημιουργηθεί η

εντύπωση ότι είχε ψηλώσει κι άλλο από την περασμένη εβδομάδα; Στα δεκαπέντε του, φαινόταν τουλάχιστον δεκαεπτά. Ίσως ήταν τα σγουρά κατάμαυρα μαλλιά, τα αμυγδαλωτά μάτια, εξίσου σκούρα, το μπόι του –περίπου ένα κι εβδομήντα– που του έδιναν την όψη του πρόωρου ενηλίκου· ιδιαίτερος πρόωρου, θα 'λεγε κανείς. Πόσο έμοιαζε στη μητέρα του!

Μπορεί να είχε κι ο Θεοφάνης τα μάτια των ανθρώπων της Μεσογείου και μαύρα μαλλιά, όμως τα κοινά σημεία ανάμεσα στον πατέρα και στον γιο σταματούσαν εκεί. Ο Ταϊμούρ είχε λεπτά χαρακτηριστικά, σχεδόν γυναικεία. Η κανονική και όμορφη μύτη του σχημάτιζε μια τέλεια ευθεία γραμμή. Ο Θεοφάνης, πάλι, είχε γαμψή μύτη σαν ράμφος αετού, που δέσποζε σε ένα παχύ και σκληρό πρόσωπο.

«Κοιμήθηκες καλά;»

«Όχι και τόσο... Εξακολούθω να βλέπω εκείνες τις φοβερές εικόνες».

«Το μαύρο ποτάμι;»

«Και τον αόμματο περαματάρη».

«Ένας εφιάλτης είναι μόνο».

«Ναι! Ένα κακό όνειρο».

Πήρε το στηθοσκόπιό του ο Θεοφάνης και το τοποθέτησε μέσα σε ένα μαύρο δερμάτινο βαλιτσάκι.

«Πρέπει να φύγω. Είναι η ώρα για τη γύρα μου. Θα τα πούμε σε λίγο».

«Οκέι. Τα λέμε».

«Σε λίγο...»

«Πώς;»

«Είπα: “Τα λέμε σε λίγο”».

«Οκέι. Τα λέμε, μπαμπά».

«Αργότερα», του πέταξε ο πατέρας του κάνοντας στροφή για να φύγει.

Μόλις διέσχισε το κατώφλι του σπιτιού τον τύλιξε η ζέση. Ο ουρανός είχε ένα σκληρό μπλε χρώμα – αυτό το απίστευτο ελληνικό μπλε, που του θύμιζε τον ουρανό της Αιγύπτου. Λίγα βήματα πιο πέρα, η θάλασσα. Και ακόμη πιο πέρα, πάλι η θάλασσα. Λεία η επιφάνειά της. Οι θεοί πρέπει να ένιωθαν ασφάλεια βλέποντάς την τα βράδια που τους έζωνε η αμφιβολία.

2 Μαρτίου 1986. Τρία χρόνια κιόλας. Τρία χρόνια χαμένος στην αγκαλιά αυτού του νησιού, του χαμένου στις εσχατιές του Αιγαίου. Πάτμος. Το ιερό νησί. Τρία χρόνια ή τρεις χιλιάδες χρόνια; Γιατί; Με ποιο είδος μαγείας ένας άνθρωπος γεννημένος στην Αίγυπτο, ο οποίος είχε μεγαλώσει εκεί και κατόπιν είχε ζήσει στη Γαλλία, βρισκόταν εξόριστος σε ένα ελληνικό νησί; Γιατί;

Μήπως το πεπρωμένο, σαν αόρατος σμιλευτής, χαράζει στις παλάμες μας τις διαδρομές της ζωής μας; Το αίμα που κυλά στις φλέβες μας, αυτό το πορφυρό υγρό που μεταφέρει την αρχή και το τέλος, μήπως το ελέγχει κι αυτό; Ο Θεοφάνης δεν είχε προγραμματίσει τίποτε. Ή μάλλον, ναι: ακριβώς το αντίθετο από αυτό που ζούσε. «Αν θέλεις να κάνεις τον Θεό να χτυπιέται από τα γέλια μίλησέ του για τα σχέδιά σου». Θα έπρεπε να φυλακίζει κανείς μερικά θειικά σχέδια μέσα στα μουντρούμια της Κόλασης.

Ο Θεοφάνης ήταν σαράντα πέντε ετών. Δεν είχε πλέον τίποτε. Του τα είχαν πάρει όλα. Καμένη γη. Καταστροφή. Μια νύχτα με μουντό φεγγάρι, ο αόρατος σμιλευτής είχε

τρυπώσει στο σπίτι του για να κλέψει τους πιο φωτεινούς θησαυρούς του. Η ζωή του, τσακισμένη, κειτόταν καταγής. Ευτυχώς του έμενε το παιδί. Το παιδί, κι αυτοί οι απλοί άνθρωποι, στους οποίους εδώ και τρία χρόνια παρείχε τις υπηρεσίες του με ελάχιστα ανταλλάγματα: αγά, γάλα κατσικίσιο ή τυριά – κάτι που σε τελική ανάλυση αντιπροσώπευε μια αξία πολύ πιο ευγενική από όλα τα χρήματα του κόσμου.

Χρήματα είχε κερδίσει και μαζεύει αρκετά κατά τη διάρκεια της άλλης ζωής του – προτού εγκατασταθεί στο νησί. Περισσότερα απ' όσα θα μπορούσε να ξοδέψει. Εξάλλου σε τι χρησίμευε η συσσώρευσή τους; Για ποιον σκοπό; Αυτά τα ευτελή νομίσματα, αυτές τις πεντάρες τις μαζεύει κανείς μία μία, μέχρι τη στιγμή που εμφανίζονται στο κάτω μέρος του κρεβατιού του τα φαντάσματα που στοίχειωσαν τη χριστουγεννιάτικη νύχτα εκείνου του φιλάργυρου γερο-Σκρουτζ: «Είστε αλυσοδεμένος;» «Κουβαλάω την αλυσίδα που σφυρηλάτησα σε όλη μου τη ζωή. Το μοντέλο σάς φαίνεται παράξενο ή θα θέλατε να μάθετε το βάρος και το μήκος της αλυσίδας που θα σέροντε εσείς; Θα σας το πω: η αλυσίδα σας είναι πιο βαριά και πολύ πιο μακριά από τούτη εδώ που βλέπετε».

Σήμερα, με την καινούργια φορεσιά του ανώνυμου ανθρώπου που σταλάζει βάλσαμο, του θεραπευτή των πόνων, ο Θεοφάνης είχε σπάσει την αλυσίδα του. Τουλάχιστον κατά ένα μέρος· μακριά από την οχλοβοή των πόλεων όπου πιστεύει κανείς ότι ακούγεται, ενώ απλώς ακούει τον εαυτό του, όπου τα απλωμένα χέρια δεν είναι παρά σφιγμένες γροθιές. Εδώ κολλούσε σε κάτι που ίσως συγγένευε με την αλήθεια.

Κατευθύνθηκε προς το σκούτερ του, ένα Piaggio ευκαιρίας, αραγμένο κοντά στην πόρτα της εισόδου. Στερέωσε το βαλιτσάκι του στο πορτοπαγκάζ και έσπρωξε το δίτροχο μέχρι τον δρόμο.

«Γεια σας, γιατρέ!»

«Γεια σου, Σταύρο. Έχω κανένα γράμμα;»

Καθισμένος στο ποδήλατό του, ο μικρόσωμος μουστακαλής σταμάτησε και ακούμπησε το ένα πόδι καταγής.

«Όχι. Ίσως την άλλη εβδομάδα».

Ο Θεοφάνης είχε κάνει την ερώτηση όπως ρωτάνε πολλοί μηχανικά τι καιρό κάνει, ενώ ελάχιστα τους ενδιαφέρει αν θα είναι καλός ή όχι, ή όπως όταν περιμένουν γράμματα από κάποιον, ενώ κανείς δεν έχει την παραμικρή ιδέα για το μέρος όπου ζουν.

Τη στιγμή που απομακρυνόταν, ο ταχυδρόμος γύρισε και τον ρώτησε:

«Έχετε ενημερωθεί για την οικογενειακή πανσιόν;»

«Ποια πανσιόν, Σταύρο; Εννοείς το σπίτι στους πρόποδες του φρουρίου;»

«Ακριβώς. Αγοράστηκε».

«Τόσο το καλύτερο. Είναι ωραίο κτίριο. Έμεινε πολύ καιρό εγκαταλελειμμένο. Μήπως γνωρίζεις ποιος είναι ο αγοραστής;»

Ένα πονηρό χαμόγελο έκανε το παχύ μουστάκι του Σταύρου να τεντωθεί.

«Μια γυναίκα».

«Μια γυναίκα; Ελληνίδα;»

«Μάλλον. Ειδάλλως οι ντόπιοι δε θα την αφήσουν σε χλωρό κλαρί. Γεια σας, γιατρέ!»

Απόμεινε για μια στιγμή ακίνητος ο Θεοφάνης, ακολου-

θώντας με το βλέμμα τον μικρόσωμο άντρα. Ύστερα ανέβηκε στο Piaggio και κατευθύνθηκε προς τη Χώρα.

Το απόγευμά του κύλησε όπως τα περισσότερα απογεύματα. Ελάχιστες σοβαρές ασθένειες αντιμετώπισε εκείνη τη μέρα. Από τη μια, ένα παιδάκι-θύμα καλοήθους λεμφοκοκκιωματώσης που οφειλόταν στις αμυχές από ένα γάτο, ο οποίος είχε πάθει υστερία επειδή τον πείραξαν και του χίμηξε. Από την άλλη, μια αλητοτουρίστρια, που τα έβαλε μαζί της ένας νεαρός Αμερικανός καβγατζής, ο οποίος εμφανίστηκε από το πουθενά και είχε, όπως η πλειονότητα των Αμερικανών, μικροβιοφοβία. Αλλού, μια περίπτωση γρίπης. Μια κυνάγχη. Ασήμαντες αρρώστιες γενικά. Μέσα στα τρία αυτά χρόνια, δύο μόνο σοβαρές περιπτώσεις είχε αντιμετωπίσει: μια νόσο του Μπεχτσέτ και μια ισχαιμική καρδιομυοπάθεια. Δυσκολεύτηκε κάπως να δώσει όνομα στα συμπτώματα της πρώτης πάθησης –άφθες στο στόμα, φλόγωση στα μάτια, διάρροιες–, όμως η ταυτοποίηση της δεύτερης –της καρδιομυοπάθειας– ήταν εύκολη υπόθεση γι' αυτόν. Δεν κατείχε τα κλειδιά της καρδιάς;

Η αλήθεια είναι πως από τότε που ζούσε στην Πάτμο έβρισκε ευχαρίστηση σ' αυτές τις κατ' οίκον επισκέψεις. Μια συνήθεια σχεδόν ξεχασμένη. Ταχύτητα, τρέλα, φυγή, χαρτομάνι.

Πώς τα χειρίζονταν όλα αυτά οι συνάδελφοί του;

Στα χρόνια της δόξας του, ο ίδιος είχε περιοριστεί στο να προσφέρει τις φροντίδες του σε εκείνους που τον επισκέπτονταν στο ιατρείο του. Ένας ξιπασμένος μανδαρίνος στην κορυφή του πύργου του· ενώ σε τούτο το νησί, όχι μό-

νο είχε μάθει ξανά πόσο μεγάλη σημασία είχε η ακρόαση, αλλά επίσης κατάλαβε ότι η ψυχή, όχι αυτή που φανταζόταν ο τσαρλατάνος Αμερικανός, αλλά η άλλη, εκείνος ο θεικός ψίθυρος, εκείνη η ψυχή μπορούσε να υποφέρει· κι όταν πονούσε πολύ, έκανε και το σώμα να υποφέρει.

Κι εσύ, Θεοφάνη; αναρωτήθηκε. Πώς είναι η ψυχή σου; Λογικά θα έπρεπε να σε έχει εγκαταλείψει από καιρό, δε νομίζεις; Είναι θαύμα που βρίσκεσαι ακόμη στη ζωή. Είσαι όμως ζωντανός;

Όταν έφτασε στο λιμάνι της Σκάλας, κουλουριασμένο στον ισθμό που χωρίζει το βόρειο τμήμα του νησιού από το νότιο, στάθμευσε το σκούτερ του κοντά στο καφενείο. Την ίδια στιγμή οι καμπάνες της καστρομονής πάνω στον λόφο Καστέλι σήμαναν μια σειρά από χαμηλές νότες, που μιλούσαν στους μοναχούς για ένα φιλεύσπλαχνο θεό.

Κάθισε στο πρώτο τραπέζι. Η επιφάνεια της θάλασσας, που είχε γίνει πιο πράσινη καθώς πλησίαζε το βράδυ, γέμιζε σιγά σιγά τον όρμο. Λευκά και μπλε ψαράδικα ριγούσαν πάνω στα νερά. Τα καϊκια χόρευαν.

«Το συνηθισμένο, γιατρέ;»

«Το συνηθισμένο».

Έπειτα από λίγο ο σερβιτόρος αράδιασε πάνω στο τραπέζι ένα ποτήρι ούζο, ελιές και φιστίκια.

Ο γιατρός άναψε ένα τσιγάρο –κακή συνήθεια που την είχε αποκτήσει από τότε που αυτοεξορίστηκε– και τράβηξε μια ρουφηξιά.

«Μια παρτίδα τάβλι, γιατρέ; Εξάλλου μου χρωστάς τη ρεβάνς!»

Προτού προλάβει ο Θεοφάνης ν' απαντήσει, εμφανίστηκε ένας άντρας με τεράστια κοιλιά και κάθισε βαριά στην ελεύθερη καρέκλα: ένας δίδυμος του Φάλσταφ*, ευτραφής, με λαιμό ταύρου, έτοιμος να εκραγεί μες στον στενό γιακά του πουκαμίσου του.

«Έλα τώρα, βρε Δημήτρη! Παράτα με. Χθες κέρδισα από θαύμα».

Αγνοώντας τις διαμαρτυρίες του, ο άλλος άνοιξε το τάβλι και τοποθέτησε τα πούλια πάνω στα γκρι και μαύρα βέλη.

Ο Θεοφάνης σημάδεψε με τον δείκτη του χεριού του την κοιλιά του συνομιλήτή του.

«Πότε θ' αρχίσεις δίαιτα;»

«Έχω καιρό μέχρι να πεθάνω! Μπορεί να είμαι χοιτρός, αλλά όχι τρελός!» Χτύπησε τον θώρακά του. «Όλα είναι γερά εδώ μέσα! Το ότι βρίσκομαι ακόμη στη ζωή αποδεικνύει ότι δεν έχω δει ποτέ γιατρό!» Έδειξε με ένα νεύμα του κεφαλιού το τσιγάρο του Θεοφάνη. «Κι αυτό; Πιστεύεις ότι είναι καλύτερο;» Φώναξε τον σερβιτόρο: «Σπύρο! Φέρε κανένα μεζέ».

Έδωσε τα ζάρια στον γιατρό.

«Και τώρα παίξε!»

Εκείνος έριξε τους μικρούς φιλντισένιους κύβους.

* Ο σερ Τζον Φάλσταφ είναι ίσως ο πιο διάσημος κωμικός χαρακτήρας της αγγλικής λογοτεχνίας, πρότυπο δημιουργήμα του Σαίξπηρ. Εμφανίζεται στα δύο αυτοτελή μέρη του έργου *Ερρίκος Δ΄*, και στις *Εύθυμες κυράδες του Ονίνδσορ*. (Σ.τ.Μ.)

Οικείοι ήχοι. Παιδικές θύμησες. Εκπληκτική αλχημεία του εγκεφάλου, που με τρόπο μυστηριώδη συνδέει τους ήχους με τις εικόνες.

Είδε ξανά τη φιγούρα του παππού του, του Ζοζέφ μπέη, με το σαρίκι στο κεφάλι, να ανηφορίζει την οδό Σουλειϊμάν Πασά χωρίς να νοιάζεται για τη ζέστη. Έπειτα από πεντακόσια μέτρα κάθισε σε ένα τραπέζι έξω από το αγαπημένο του καφενείο.

Πνιγμένο από τα γουργουρητά των ναργιλέδων, το ραδιόφωνο μετέδιδε ένα τραγούδι της θεικής Ουμ Καλσούμ. Λίγο πιο πέρα, ένας γυρολόγος έσερνε ένα ετοιμόρροπο κάρο γεμάτο παλιόρουχα και ξελαρυγγιαζόταν: «Roba vecchia! Roba vecchia!»

Πολύ περίεργο, που αυτός ο Άραβας πουλούσε την πραμάτεια του στα... ιταλικά.

Ένας σερβιτόρος ελληνικής καταγωγής πήρε την παραγγελία. Ένας άντρας κάθισε στο τραπέζι του Ζοζέφ. Λευκή γενειάδα, κοστούμι και γιλέκο από ύφασμα Ντορμείγ*, και τα πούλια ήχησαν. Αν δεν έκαναν θόρυβο, ποια η γοητεία;

«Τσέχε γιακ! Μπινγκ γιακ! Ντάουσε!»

Πολύ παράξενο, επίσης, που αυτοί οι Αιγύπτιοι μετρούσαν τους πόντους σε μια διάλεκτο-μείγμα περσικών και τουρκικών...

* Τα υφάσματα Ντορμείγ θεωρούνται τα ωραιότερα του κόσμου. Από το 1842 που ο Ζιλ Ντορμείγ ξεκίνησε αυτή την επιχείρηση, τα εν λόγω υφάσματα έχουν κατακτήσει και τις πέντε ηπείρους. (Σ.τ.Μ.)

«Μα έλα λοιπόν! Ονειρεύεσαι ή παίζεις;»

«Παίζω», αποκρίθηκε ο Θεοφάνης στον συμπαίκτη του, βγαίνοντας απότομα από τις αναμνήσεις του.

Έπειτα από μια σειρά λεκτικών ανταλλαγών που συνοδεύονταν από τα παθιασμένα σχόλια του άλλου, είπε:

«Το φέρι μποτ των επτά».

«Πώς;»

«Το φέρι μποτ των επτά», επανέλαβε ο Θεοφάνης δείχνοντας την είσοδο του ισθμού.

Πράγματι, το επιβλητικό σκαρί του *Blue Star* γλιστρούσε μες στον όρμο.

«Ήρθε πιο νωρίς», παρατήρησε ο Δημήτρης. «Λοιπόν; Θα τελειώσουμε αυτή την παρτίδα;»

Ο γιατρός έριξε για τελευταία φορά τα ζάρια κάνοντας τον φίλο του να βγάλει μια κραυγή τρόμου:

«Εξάρεις! Κέρδισες πάλι! Ξέρεις τι λένε στον τόπο μας; Για τον τυχερό, ακόμη κι ο κόκορας γεννάει αυγά!»

Έκλεισε απότομα το τάβλι.

«Δεν ξέρεις τίποτε γι' αυτό το παιχνίδι! Παίζεις χωρίς καν στρατηγική, αφήνεις τα πούλια σου ακάλυπτα, κι όμως βρίσκεις τον τρόπο να νικάς!»

«Ηρέμησε. Ένα παιχνίδι είναι μόνο».

«Λάθος! Είχες γιαγιά Ελληνίδα, μιλάς τη γλώσσα μας, κι όμως δεν καταλαβαίνεις τη νοοτροπία μας. Για έναν Έλληνα, μια παρτίδα τάβλι δεν είναι παιχνίδι· είναι ο παγκόσμιος πόλεμος!»

Βούτηξε ένα κομμάτι ψωμί μέσα στο πιάτο με το τζατζίκι και το έκανε μια χαψιά.

«Τα πράγματα δεν πάνε καλά», είπε. Ξαφνικά έδειχνε κουρασμένος. «Δεν ξέρω αν θα καταφέρω να κρατήσω για πολύ».

«Κι όμως, παράγεις εξαιρετικό κρασί. Το Φωκιανό σου είναι εξίσου καλό με τα ωραιότερα κρασιά της Ελλάδας. Εξάλλου διαθέτεις τον μόνο αμπελώνα στο νησί. Δεν υπάρχει ανταγωνισμός».

«Κάνεις λάθος, γιατρέ. Ανταγωνισμός υπάρχει, προέρχεται από την ενδοχώρα, από παντού. Για να τον αντιμετωπίσω αποτελεσματικά θα έπρεπε να τριπλασιάσω την παραγωγή μου, συνεπώς θα έπρεπε να αποκτήσω και το διπλανό κτήμα. Μόνο που αυτός ο παλιάνθρωπος ο Σηφάκης δε θέλει ούτε να τ' ακούσει. Προτιμάει να ψοφήσει παρά να μου το πουλήσει!»

«Για ποιο λόγο;»

«Επειδή φίλησα την αδελφή του πριν από τριάντα χρόνια και αρνήθηκα να την παντρευτώ. Τι μαλάκας!»

Δεν άκουγε πια ο Θεοφάνης. Παρατηρούσε μια λέμβο που μόλις είχε πλευρίσει. Δυο ναύτες σήκωναν με προσοχή μια νεαρή γυναίκα που καθόταν σε αναπηρικό καρότσι. Ήταν καστανή, γύρω στα είκοσι έξι. Παρά τη ζέστη, μια πρόχειρη καρό κουβέρτα κάλυπτε το σώμα της μέχρι τον λαιμό. Σχεδόν αμέσως πήγε κοντά της ένα νεαρό αγόρι. Στη συνέχεια εμφανίστηκε μια άλλη γυναίκα, καστανή κι αυτή. Το γεμάτο καμπύλες κορμί της θύμιζε στον Θεοφάνη μια Ιταλίδα ηθοποιό της δεκαετίας του '50. Αλήθεια, πώς την έλεγαν;

Αφού αντάλλαξε μερικά λόγια με τους ναύτες, η γυναίκα έκανε νόημα στο αγόρι, που έπιασε τα χερούλια του αναπηρικού καροτσιού και το έσπρωξε κατά μήκος της αποβάθρας. Ένα ταξί τούς περίμενε.

«Κούκλα», σχολίασε ο Δημήτρης, που τις είχε δει. «Αληθινή κούκλα. Γοητευτική».

«Ποια από τις δυο;»

«Πλάκα μου κάνεις; Φυσικά η νέα. Όχι η γριά».

«Γριά; Πρέπει να είναι στην ηλικία μου».

«Εμένα μ' αρέσουν οι γυναίκες μεταξύ δεκαοκτώ και είκοσι, επειδή είμαι άνθρωπος που μένει πιστός στις αρχές του. Όταν είναι πάνω από είκοσι, κοιμάσαι με τις αναμνήσεις τους. Αποθαρρυντικό». Άλλαξε θέμα. «Άραγε ποιοι να είναι αυτοί οι τρεις; Τουρίστες πάντως δεν είναι».

Ο σερβιτόρος που βρισκόταν εκεί κοντά, παρενέβη:

«Είναι η νέα ιδιοκτήτρια του σπιτιού στους πρόποδες του κάστρου. Μπέμπα τη λένε».

Ο Δημήτρης συνοφρυώθηκε.

«Πώς το ξέρεις εσύ;»

«Επειδή μου το είπε η ίδια. Πριν από τρεις εβδομάδες καθόταν στο τραπέζι όπου κάθεστε τώρα εσείς».

«Η μικρή; Και το αγόρι;»

«Δε γνωρίζω. Πρώτη φορά τους βλέπω. Τα παιδιά της, χωρίς αμφιβολία».

«Αυτή η Μπέμπα σκοπεύει να κρατήσει μια πανσιόν ενώ έχει να φροντίσει κόρη ανάπηρη; Είναι τρελή!»

«Κάνεις λάθος, Δημήτρη», του είπε ο Θεοφάνης. «Το ότι βρίσκεται εδώ, σημαίνει ότι διαθέτει ενέργεια».

«Κάν' το μου λιανά».

«Όχι, όχι τώρα. Είμαι κουρασμένος. Πάω σπίτι. Ίσως μια άλλη φορά».

Το λυκόφως είχε εξαφανίσει την ημέρα.

Το βράδυ ήταν εκεί.

Ο αμπελουργός έριξε μια λοξή ματιά στον γιατρό που ανέβαινε στο δίτροχό του και απευθύνθηκε στον σερβιτόρο:

«Θα σου πω κάτι, Σπύρο. Αν η τρέλα κατοικεί στην Πάτμο, σίγουρα βρίσκεται μέσα στο κεφάλι του γιατρού».

Το σπίτι του Θεοφάνη ήταν λευκό με μπλε παντζούρια. Από την ταράτσα, όσο μακριά κι αν έφτανε το βλέμμα, φαινόταν μόνο η θάλασσα και η μαύρη γραμμή του ορίζοντα. Αγαπούσε αυτές τις ώρες όπου τα χρώματα θολώνουν, όπου η καρδιά ανασαίνει, όπου ούτε το βλέμμα ούτε η σκέψη αλλοιώνονται από χιλιάδες ανόητους θορύβους. Προσπάθησε να φανταστεί τι έκαναν οι άλλοι εκείνη τη συγκεκριμένη στιγμή σε όλο τον κόσμο: ένας στρατιώτης έπεφτε κάτω από τις σφαίρες σε μια εμπόλεμη χώρα, γιατί πάντα κάπου γίνεται πόλεμος. Στο Λονδίνο ή στη Σαγκάη αντηχούσαν οι φωνές ενός βρέφους που έβγαινε από την κοιλιά της μητέρας του. Κάποιος αθώος βασανιζόταν σε μια φυλακή στην Καμπούλ. Ένα ζευγάρι χώριζε. Ένα άλλο ήθελε να βρεθεί. Σκιά και συνάμα φως. Η ώρα η κυανή.

Πήρε την κιθάρα που ήταν ακουμπισμένη στον τοίχο και γρατζούνισε μερικές νότες. Στα νιάτα του ήταν παθιασμένος μ' αυτό το όργανο. Ονειρευόταν να ερμηνεύσει το *Concerto de Aranjuez* στο μέσο μιας μεγάλης ορχήστρας. Ένα έργο μαγικό. Αγώνας ερωτικός ανάμεσα στην κιθάρα και στην ορχήστρα. Ωστόσο αναγκάστηκε να παραιτηθεί από το όνειρό του. Πολύ σκληρό. Η κιθάρα και το βιολί απο-

δεικνύονταν όργανα περίπλοκα, που αποθάρρουναν εκείνον που επιχειρούσε να προσεγγίσει την κλασική μουσική μέσα από αυτά.

Ξαφνικά ακούστηκε μια φωνή στο μισοσκόταδο:

«“ Ήμουν αόρατος για μια στιγμή. Έξησα κοντά Του. Κατόπιν ξαναβρέθηκα στο βασίλειο το πιο κοντινό”».

Ο Ταϊμούρ πλησίασε αργά.

«Τι είναι αυτά τα ακαταλαβίστικα, γιε μου;»

«Η αλήθεια».

«Αυτά τα λόγια δεν είναι δικά σου».

«Θα μπορούσε να είναι δικά μου. Αμφιβάλλεις, το ξέρω. Στην πραγματικότητα δε με γνωρίζεις. Είμαι γιος σου, αλλά δε με γνωρίζεις».

«Τόσο σίγουρος είσαι γι' αυτό;»

«Αν με γνώριζες δε θα έχανες όλα εκείνα τα ραντεβού με μένα, με τη μαμά».

Ο Θεοφάνης άναψε τσιγάρο πριν παρατηρήσει:

«Δε νομίζεις ότι έχω κάποιες δικαιολογίες;»

«Το ίδιο πράγμα τής έλεγες πάντα· ότι έχεις κάποιες δικαιολογίες».

«Μπορούμε ν' αλλάξουμε θέμα; Με αγχώνεις!»

«Να τα μας! Πας να μ' αποφύγεις. Όχι και τόσο θαρραλέο από μέρος σου».

«Σταμάτα, Ταϊμούρ!»

Ακολούθησε σύντομη σιωπή που τη ράγισε ο έφηβος:

«Την αγάπησες πραγματικά τη μαμά;»

«Νομίζω πως ναι. Πάρα πολύ».

«Νομίζεις».

«Όχι με σωστό τρόπο, το ομολογώ. Δυστυχώς έτσι είναι η αγάπη. Ποτέ δεν είναι τέλεια. Είσαι σίγουρος ότι δίνεις

το καλύτερο, ενώ στην πραγματικότητα δίνεις μόνο αυτό που μπορείς. Κι εγώ έδωσα αυτό που μπορούσα».

«Την απάτησες όμως πολλές φορές. Γιατί; Επειδή την αγαπούσες;»

«Αργότερα θα μάθεις ότι ο άντρας είναι ένας κυνηγός που φαντάζεται ότι κυνηγάει, ενώ το θήραμα είναι ο ίδιος. Οι γυναίκες είναι αυτές που παίρνουν τις αποφάσεις».

«Θύμα, λοιπόν. Σε λυπάμαι».

«Το παρατραβάς. Πρόσεξε».

«Θα σε στενοχωρήσω. Δεν έδωσες όσα θα μπορούσες. Πήρες. Σε παρατηρούσα όλα αυτά τα χρόνια. Πέρασες τον καιρό σου παίρνοντας. Μυστικά σε παρομοίαζα με αυτόν που ανοίγει πηγάδια. Έσκαβες μέσα στις καρδιές. Έσκαβες, έσκαβες... για να σβήσεις τη δίψα σου. Και να που σήμερα βρίσκεσαι μες στην έρημο».

Ο Θεοφάνης φύσηξε ένα σύννεφο καπνού προς τον ουρανό, που τώρα ήταν σπαρμένος με αστέρια, και παρέμεινε με το πρόσωπο στραμμένο στο σκοτάδι. Κοίταξε προσεκτικά μήπως ανακάλυπτε μια παρουσία παρηγορητική, όμως δεν είδε παρά ένα απαίσιο πλάσμα με χίλια πρόσωπα.

Καταδικασμένος. Ήταν καταδικασμένος να ζει στην Κόλαση.

Το λάθος που έκανε πριν από τρία χρόνια θα τον καταδίωκε μέχρι την τελευταία ημέρα της ζωής του. Δεν υπήρχε συγχώρηση γι' αυτόν. Δεν υπήρχε λύτρωση. Ήρθε στη ζωή, επιβίωσε, πέθανε.

«Η πίστη σου σ' έσωσε», είπε στην αμαρτωλή ο άνθρωπος από τη Ναζαρέτ, και πρόσθεσε: «Οι αμαρτίες σου συγχωρέθηκαν». Θα έπρεπε ωστόσο να διαθέτει πίστη ή, σε τελευταία ανάλυση, να συναντήσει τον άνθρωπο από τη Να-

ζαρέτ. Όμως εδώ και πολύ καιρό ο ραβίνος ξυλουργός δε σύχναζε πια στις πόλεις...

Κοίταξε τον έφηβο.

«Έχεις τη σκληρότητα της νιότης, Ταϊμούρ. Εκείνη δεν ήξερε να συγχωρεί γιατί τρεφόταν με ψευδαισθήσεις. Οι νέοι ορκίζονται ότι η γη είναι επίπεδη μόνο και μόνο επειδή οι μεγάλοι τούς βεβαιώνουν για το αντίθετο. Απέχεις ένα εκατομμύριο έτη φωτός από αυτό που συμβαίνει μες στο μυαλό των ανθρώπων της ηλικίας μου και δεν ξέρεις τίποτε για τις καταγίδες που τους χτύπησαν».

«Κι όταν, από λάθος των μεγάλων, νέοι πεθαίνουν πριν την ώρα τους;»

«Και οι μεγάλοι πεθαίνουν...»

«Όμως εσύ είσαι ζωντανός».

«Υποκρίνομαι πως ζω».

Στο βάθος ακουγόταν θόρυβος μηχανής. Ένας φανός τρεμόπαιζε πάνω στο νερό σαν άστρο που είχε πέσει.

«Πόσο καιρό ακόμη θα μείνουμε εδώ;»

«Γιατί; Δεν είσαι ευτυχισμένος;»

«Μου λείπει η μαμά».

«Κι εμένα μου λείπει!» Και επανέλαβε τονίζοντας τις συλλαβές: «Μου λεί-πει!» Έκανε μικρή παύση. «Το μόνο που μου μένει πια είναι οι αναμνήσεις, καταλαβαίνεις; Πιάνομαι απ' αυτές. Πονάει το σώμα μου τόσο πολύ, πιάνομαι από αυτές, και παρηγορούμαι με τις εικόνες του παρελθόντος. Από το παρελθόν, Ταϊμούρ, παρηγορούμαι, και από τα χρόνια της ξεγνοιασιάς».

«Η Αίγυπτος, φυσικά», διακινδύνεψε να πει το αγόρι.

«Βεβαίως. Εκεί κάτω κι εγώ ορκιζόμουν ότι η γη είναι επίπεδη...»

«Γιατί δε μου μίλησες ποτέ αραβικά;»
«Επειδή δε μιλούσε η μητέρα σου, κι εγώ ελάχιστες λέξεις θυμάμαι πια».

Πέταξε το τσιγάρο του στο κενό.

«Αυτή είναι η μόνη εξήγηση;» τον ρώτησε ο Ταϊμούρ.

«Υπάρχει κι άλλη;»

«Ο Δημήτρης έχει δίκιο: απαντάς πάντα σε ερώτηση με ερώτηση. Εν πάση περιπτώσει, κάτι έχω στον νου μου».

«Σ' ακούω».

«Το ότι απέρριψες τις ρίζες σου το πλήρωσα εγώ».

Ο Θεοφάνης πήρε ύφος απορημένο.

«Απέρριψα τις ρίζες μου;»

«Φυσικά. Μόλις ήρθες στο Παρίσι αντάλλαξες το παλιό αραβικό σακάκι σου με ένα γαλλικό άνορακ. Και με έντυνες όπως ντυνόσουν εσύ. Ήθελες, όπως λένε, να... αφομοιωθώ. Αυτή είναι η σωστή λέξη; Δεν ήθελες να με μπερδεύουν με τους άλλους, με όλους εκείνους τους Άραβες, εκείνους τους Μαύρους που τους κατηγορούν ότι μολύνουν τις πόλεις μας. Ντρεπόσουν για την καταγωγή σου και δεν ήθελες αυτή η ντροπή να έχει αντίκτυπο σε μένα».

«Είναι αργά», μουρμούρισε ο Θεοφάνης. «Δεν πάμε για ύπνο;»

«Δεν είναι αλήθεια;»

Ο γιατρός σηκώθηκε απότομα. Τα χαρακτηριστικά του ήταν παραμορφωμένα από τον θυμό.

«Ξέρεις τι είσαι; Ένας μικρός ανόητος, εγωιστής και αδαής. Βγάζεις αυθαίρετα συμπεράσματα, αποφασίζεις! Οι ρίζες μου; Θα απέρριπτα ποτέ τις ρίζες μου; Βλέπεις, γιε μου, οι τύποι σαν εμένα, αυτοί, τους οποίους έχουν ξεριζώσει από τη γη τους, αυτοί, στους οποίους έχουν διδάξει σαν

μητρική γλώσσα μια άλλη γλώσσα από εκείνη της χώρας όπου γεννήθηκαν, αυτοί που είχαν για σχολικό εγχειρίδιο το “Lagarde et Michard” και μεγάλωσαν βλέποντας αγροτικούς δρόμους που διέτρεχαν καταπράσινες εξοχές, ενώ γύρω τους βασίλευε μόνο η έρημος, αυτοί που μάθαιναν τον Σηκουάνα πριν από τον Νείλο, τον Ζιντ πριν από τον Μαχφουζ, τον Λαμαρτίνο πριν από τον Αμπού Ναουάς, αυτοί οι τύποι υφίστανται τη χειρότερη τιμωρία: στη χώρα της εξορίας τους, αν και έχουν αφομοιωθεί όπως υπογραμμίζεις, ό,τι κι αν κάνουν, θεωρούνται πάντα “αλλοδαποί”, και το ίδιο συμβαίνει στη χώρα καταγωγής τους· θα είναι πάντα αλλοδαποί. Ή έχεις δύο πρόσωπα ή δεν έχεις κανένα. Σχιζοφρένεια, γιε μου! Λοιπόν, σε παρακαλώ, κύριε πολύξερε, μη με ζαλίζεις με τις χαζομάρες σου!»

Ταραγμένος, ο έφηβος ψιθύρισε δειλά:

«Είναι πλούτος, σωστά; Γιαγιά Ελληνίδα, μητέρα Γαλλίδα, πατέρας Αιγύπτιος, συρολιβανέζικες ρίζες... Δεν είναι πλούτος;»

«Δεν το αρνούμαι. Κάποιες φορές, ωστόσο, ζηλεύω τους φτωχούς».

Καθώς κατευθυνόταν προς τη σκάλα που οδηγούσε στο κάτω πάτωμα, ο Θεοφάνης είπε με φωνή βραχνή:

«Αύριο με την αυγή θα πάω στο Λιβάδι».

«Υποθέτω ότι θα πας με το άλογο».

«Ακριβώς. Αυτό θα με χαλαρώσει».

Καθώς κατέβαιναν τα σκαλιά, ο Ταϊμούρ παρατήρησε:

«Όταν σκέφτομαι ότι έφερες τον κοκκινοτρίχη σου από τη Γαλλία! Αναμφίβολα είναι το μοναδικό άλογο εδώ».

«Τίποτε στον κόσμο δε θα με έκανε να αποχωριστώ τον Ζεχόλ».

«Ακόμα θυμάμαι τη φάτσα των ντόπιων όταν τον είδαν να αποβιβάζεται στη Σκάλα».

«Δεν καταλαβαίνω γιατί τόση έκπληξη».

«Θα αστείεύεσαι βέβαια!» αναφώνησε ο Ταϊμούρ ζωηρά. «Ένα άλογο έχει ανάγκη από χώρο! Ο Ζεχόλ, περισσότερο απ' όλα! Εδώ δε βλέπει κανείς παρά κακοτράχαλα μονοπάτια, ξερά και άγονα βουνά, έδαφος πετρώδες. Σε κάθε μέτρο υπάρχει κίνδυνος να συνθλίψεις μια γριά, εκτός κι αν βρεθεί μπροστά σου παπάς! Νόμιζες ότι θα κάλπαζες σε μια έρημο όπως τότε που ζούσες στο Κάιρο;»

«Καλπάζω, τρέχω, πηγαίνω σιγά.... Γνωρίζεις πολύ καλά ότι δεν μπορώ να στερηθώ αυτές τις στιγμές απόδρασης. Εξάλλου το άλογο είναι θεραπευτικό. Το έχουμε συζητήσει εκατό φορές».

«Ναι, το ξέρω... Όχι και τόσο επιστημονική άποψη για ένα γιατρό».

Ο Θεοφάνης, αγανακτισμένος, αναστέναξε βαθιά και κατέβηκε γρήγορα τα σκαλιά.

Η αυγή είχε ξεπροβάλει.

Κοπάδια κατέβαιναν από τα μαντριά μέσα σε μια συναυλία από βελάσματα, με γαλάζιες χάντρες περασμένες στον λαιμό. Τα αρνιά του Πάσχα ακολουθούσαν χοροπηδώντας, ανίδεια για τη θλιβερή τύχη που περιέμενε κάποια από αυτά. Ήταν μέσα Μαρτίου. Σε περίπου ένα μήνα θα γιόρταζαν το Πάσχα των ορθοδόξων και, όπως απαιτούσε το έθιμο, κάθε οικογένεια που σεβόταν τον εαυτό της θα έψηνε αρνί στη σούβλα. Ο ουρανός πάνω από το νησί θα ποτιζόταν από τις μυρωδιές της τσίγκνας και της ρίγανης.

Ο Θεοφάνης ακινητοποίησε τη λεκάνη του, σήκωσε ελαφρώς τους καρπούς και τράβηξε τα ηνία. Όταν ο κοκκινοτρίχης σταμάτησε, ο άντρας μισάνοιξε τα δάχτυλα, χάιδεψε με το δεξί χέρι τον τράχηλο του αλόγου και περίμενε υπομονετικά να περάσει το κοπάδι.

Θα αστείεύεσαι! Ένα άλογο έχει ανάγκη από χώρο!

Ο Ταϊμούρ είχε απόλυτο δίκιο! Ο Θεοφάνης δεν μπορούσε παρά να το παραδεχτεί. Μόλις είχε γιορτάσει τα έξι χρόνια του όταν, για πρώτη φορά, ο πατέρας του τον ανέβασε πάνω σε άλογο. Πώς να περιγράψει τη συγκίνηση που ένιωσε εκείνη την ημέρα; Με ποια λόγια; Αισθανόταν σαν να ήταν ο κυρίαρχος του κόσμου. Ανίκητος.

Τη δεκαετία του '70 είχε την απρόσμενη τύχη να γνωρίσει τη Ράντα, μια εκπληκτική Αιγύπτια που ασχολείτο με την ιππασία και ήταν μαστόρισσα στην τέχνη της εκπαίδευσης ενός αλόγου. Είχε πετύχει με τρόπο θαυμαστό τη σχέση της αρμονίας –και όχι του εξαναγκασμού– που αναπτύσσεται ανάμεσα στον άνθρωπο και στο ζώο. «Έχω πάντα το άλογο στο μυαλό μου», απαντούσε όταν τη ρωτούσαν για το άσβεστο πάθος της – πάθος που είχε κληρονομήσει από τον πατέρα της, διάσημο παραγωγό και σκηνοθέτη την εποχή που αποκαλούσαν ακόμα το Κάιρο «Χόλιγουντ της Ανατολής». «Ο μπαμπάς ήταν τόσο ερωτευμένος με τα ζώα του, ώστε συχνά οι ταινίες του άρχιζαν ή τελείωναν με κάποια σκηνή με άλογα».

Ήταν η πρώτη που ασχολήθηκε με την τέχνη της εκπαίδευσης των αλόγων –άγνωστη μέχρι τότε στην Αίγυπτο–, η οποία, σύμφωνα με τα λεγόμενά της, αντιπροσωπεύει την πιο ευγενική μορφή επικοινωνίας που υπάρχει ανάμεσα στον άνθρωπο και στο άλογο. «Μαθαίνεις να του μιλάς, του

διδάσκεις στάσεις, κινήσεις που είναι έμφυτες σ' αυτό, που πρέπει ωστόσο να αναπτύξει». Μια μέρα δήλωσε στον Θεοφάνη με το πιο σοβαρό ύφος του κόσμου: «Το άλογο είναι επίσης γιατρός». Εκείνος έβαλε τα γέλια. «Όχι, Τεό, μη γελάς. Θα το καταλάβεις όταν πάψεις να ιππεύεις μηχανικά». Δεν είχε ξεχάσει ποτέ αυτά που του είχε αφηγηθεί σχετικά με την άφιξη των κονκισταδόρων στη Νότιο Αμερική: όταν οι Ινδιάνοι είδαν τους Ισπανούς κατακτητές καβάλα στα άλογα, νόμιζαν ότι ο κάθε αναβάτης και το άλογό του ήταν ένα και το αυτό πλάσμα.

«Καταλαβαίνεις», είχε ολοκληρώσει η Αιγύπτια, «ότι ο σκοπός κάθε εκπαιδευτή είναι να γίνει ένα με το ζώο του, σε σημείο να χορεύεις με το άλογό σου, όπως στο μπαλέτο. Δε χρειάζονται λόγια. Χρειάζεται μόνο καρδιά».

Δε χρειάζονται λόγια. Χρειάζεται μόνο καρδιά.

Ο δρόμος ήταν ελεύθερος εδώ και αρκετά λεπτά. Ο Θεοφάνης μόλις τώρα το αντιλήφθηκε. Με μια απαλή κίνηση έκανε τον Ζεχόλ να ξεκινήσει με κατεύθυνση την παραλία στο Λιβιάδι – ένα έρημο μέρος αυτή την ώρα που η αυγή είχε μόλις ξεπροβάλει. Μόνο μερικές ελιές έριχναν δειλά τη σκιά τους στην αμμώδη έκταση.

Η πρωινή καταχνιά επέπλεε ανάλαφρα στη θάλασσα. Μετακινούμενα διαμάντια σπινθηροβολούσαν κάτω από αυτό το πέπλο.

Εδώ ο Ζεχόλ μπορούσε να καλπάσει με όλη του την άνεση.

Χαλάρωσε τα ηνία του ζώου για να τρέξει. Ένα πνιχτό βροντοκόπημα ακούστηκε. Ο θόρυβος του καλπασμού τρέλανε ένα σμήνος πουλιών. Ο Ζεχόλ έβαζε φωτιά στην άμμο, ακουμπούσε την κοιλιά του σύρριζα στο έδαφος λες και

πολεμούσε να ξεφορτωθεί τον καρβαλάρη του, όμως εκείνος παρέμενε ακλόνητος, με αδάμαστη θέληση. Και το άλογο το αισθανόταν. Έτρεχε κατά μήκος της θάλασσας, και το Αιγαίο χάιδευε με τον αφρό του τα πόδια του, ενώ κάπου κάπου έφτανε μέχρι την άμμο ένα διάφανο κύμα, με το νερό να αναπηδάει ως τις τρίχες της χαίτης.

Ελαφρώς ανασηκωμένος στους αναβολείς του, ο Θεοφάνης καταλήφθηκε από ένα αίσθημα μέθης. Έφευγε μακριά από φωνές, ασθένειες, τραγωδίες και φαντάσματα γονυπετή, αυξάνοντας όλο και πιο πολύ την απόσταση ανάμεσα σ' αυτά και σ' εκείνον. Ή τουλάχιστον φανταζόταν ότι μπορούσε να το κάνει.

«Γιατρέ Ντεμπανέ, σας τηλεφωνώ από την εντατική».

Όλες οι αισθήσεις του χειρουργού τέθηκαν ξάφνου σε συναγερμό.

«Τι συμβαίνει; Πρόκειται για...»

«Ναι, δυστυχώς. Η κατάσταση του είναι σοβαρή. Βρισκόμαστε κατά πάσα πιθανότητα μπροστά σε αιμορραγικό σοκ. Του χορήγησα ενδοφλεβίως δυο λίτρα κρυσταλλοειδούς διαλύματος και...»

«Έρχομαι!»

Έκλεισε το τηλέφωνο.

Αναρίγησε από τον φόβο. Έτρεμε σαν παιδάκι μες στο σκοτάδι.

Άκουσε σαν μέσα από ομίχλη την ανήσυχη φωνή της γυναίκας του, που ρωτούσε:

«Τι συμβαίνει;»

«Τίποτε το σοβαρό».

Φόρεσε βιαστικά μια ρόμπα και όρμησε ξυπόλυτος προς το αυτοκίνητό του...

Θεέ μου! Πότε θα σβήνονταν αυτές οι αναμνήσεις;

Σταμάτησε απότομα το άλογό του, άφησε μια τρομακτική κραυγή, χαλάρωσε τα ηνία και κρατήθηκε με το ένα χέρι από τη χαίτη, ενώ με το άλλο γρατζουνούσε την κοιλιά του σαν να ήθελε να ξεριζώσει τα σπλάχνα του.

Ύστερα έπεσε πάνω στην άμμο.

ΖΙΑΜΠΕΡ ΣΙΝΟΥΕ

Ο άντρας που κοιτούσε το σκοτάδι

Είμαι ο δρ Θεοφάνης Ντεμπανέ. Εξόριστος με τη θέλησή μου σε ένα νησί των Δωδεκανήσων εδώ και τρία χρόνια.

Αυτό τα λέει όλα. Ή μάλλον τίποτα. Αφήνοντας πίσω του τη ζωή στο Παρίσι και μια λαμπρή καριέρα ως καρδιοχειρουργός, ο Θεοφάνης καταφεύγει στην Πάτμο, έχοντας για μοναδική συντοφιά τον Ταϊμούρ, τον έφηβο γιο του.

Πατί άραγε, στον κολοφώνα της δόξας του, διάλεξε ξαφνικά την εξορία; Τι κρύβει η σιωπή που τηρεί για το παρελθόν του; Η τύχη ή το πεπρωμένο έφερε στον δρόμο του τη νεαρή Αντωνία και τη μητέρα της; Ο Ταϊμούρ μπορεί να τον βοηθήσει να γιατρέψει τα τραύματά του;

Γοητευτικό και με απρόβλεπτη εξέλιξη το νέο μυθιστόρημα του Ζιάμπερ Σινοπέ. Μια προσωπική περιπέτεια όπου ο καθένας μαθαίνει να αντιμετωπίζει τις πιο βαθιές πηγές του.

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΠ/Ε: 13240

ISBN 978-618-01-0495-0

9 786180 104950

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΙΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psihogios.gr • e-mail: Info@psihogios.gr

ΕΣΕΙΣ ΚΙ ΕΜΕΙΣ ΠΑΝΤΑ Σ' ΕΠΑΦΗ